

PM SAMRÅD – KNUTBY BRANDSTATION

1 INLEDNING

WSP har fått i uppdrag av Uppsala kommun arenor och fastigheter AB att sammanställa en första bedömning av förutsättningar för möjligheten att uppföra en ny brandstation i Knutby. Strax norr om det tilltänkta planområdet löper väg 282, vilken är en sekundär transportled för farligt gods. I enlighet med Uppsala läns riktlinjer bör alltid en riskbedömning upprättas vid planläggning inom 150 meter från en transportled för farligt gods [1].

1.1 SYFTE & MÅL

Syftet med detta PM är att klargöra förutsättningarna för planläggning av en brandstation i Knutby. Ett vidare syfte med aktuellt PM är att fungera som underlag till samråd med länsstyrelsen.

Målet med aktuellt PM är att bedöma om det kan motiveras att ta avsteg från Uppsala kommuns riktlinje *Riskhantering vid transportleder för farligt gods* gällande skyddsavstånd från transportled för farligt gods [1].

1.2 UNDERLAG

Arbetet baseras i huvudsak på följande underlag:

- Preliminär planskiss över brandstation [2]
- Mejl- och telefonkontakt med Uppsala brandförsvaret, 2026-02-11 [3]

1.3 INTERNKONTROLL

Utredningen är utförd av Freja Klucis Lövström (Civilingenjör i System i teknik och samhälle) och uppdragsledd av Emelie Laurin (Civilingenjör Riskhantering). I enlighet med WSP:s miljö- och kvalitetsledningssystem, certifierat enligt ISO 9001 och ISO 14001, omfattas denna handling av krav på internkontroll. Detta innebär bland annat att en från projektet fristående person granskar förutsättningar och resultat i rapporten. Ansvarig för denna granskning har Olov Holmstedt Jönsson varit (Civilingenjör Riskhantering).

2 BAKGRUND

Länsstyrelsen i Uppsala län har en riktlinje för *Riskhantering vid transportleder för farligt gods* [1] som anger rekommenderade skyddsavstånd för markanvändning baserat på deras känslighet. Brandstationer nämns explicit som samhällsviktig verksamhet i riktlinjen och är därför klassificerad som *särskilt känslig markanvändning*. Särskild känslig markanvändning (omfattar samhällsviktig verksamhet) kräver alltid tidig dialog med länsstyrelsen och inget förespråkade skyddsavstånd nämns för sådana typer av verksamheter.

För att ge en tydligare bild av vilka skyddsavstånd som är relevanta redovisas nedan de avstånd som gäller för känslig markanvändning från sekundära farligt-godsleder.

Tabell 1. Skyddsavstånd sekundär led för farlig gods känslig verksamhet.

	Röd Zon	Gul zon	Grön zon
Känslig verksamhet	0–30 meter	30–60 meter	60–150 meter

Beroende på zon (röd, gul eller grön) ställs olika höga krav på riskanalyser och riskreducerande åtgärder. Riktlinjen förespråkar även ett bebyggelsefritt område på 30 meter från vägkant, samt att vid särskilt känslig markanvändning bör alltid en särskild robusthetsbedömning ske.

3 METOD

Förutsättningarna för planläggning av brandstation utreds genom en kartstudie över området. I kartstudien undersöks lokala förutsättningar vid planområdet, troliga vägruter och målpunkter för farligt gods.

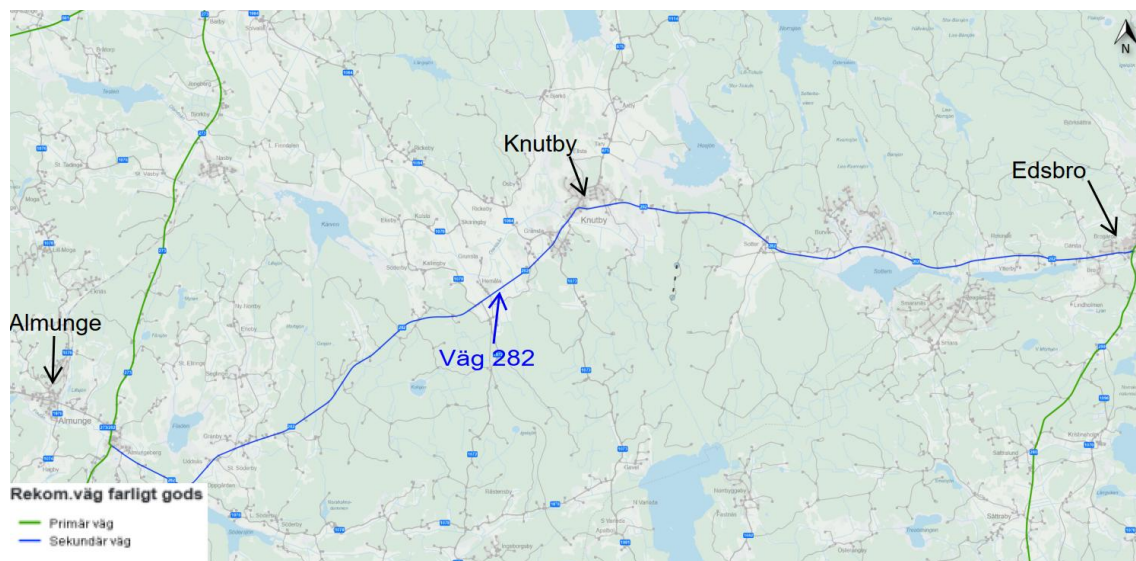
Utöver kartstudien har räddningstjänsten blivit tillfrågad om det finns verksamheter som har tillstånd enligt Lagen (2010:1011) *om brandfarliga och explosiva varor* (LBE) längs den aktuella vägen. Detta för att undersöka om det finns verksamheter längs vägen som medför att transporter med farligt gods går förbi aktuellt planområde.

4 FÖRUTSÄTTNINGAR

I detta kapitel beskrivs förutsättningarna för en planläggning av en brandstation i Knutby.

4.1 OMGIVNING

Planområdet är beläget i Knutby i Uppsala Kommun, mellan orterna Edsbro och Almunge. Området ligger längs väg 282 som är en sekundär väg för transport av farligt gods. Väg 282 ansluter till primär väg för transport av farligt gods i Edsbro (väg 273) respektive Almunge (väg 280). Hastigheten på väg 282 förbi aktuellt planområde är begränsad till 50 km/h. En översiktlig karta över väg 282 och orterna visas i Figur 1.

Figur 1. Översiktskarta över rekommenderade vägar för transport av farligt gods kring Knutby [4].

Planområdet är idag åkermark och en busshållplats finns precis intill vägen där brandstationen planeras. Motom det tilltänkta planområdet, tvärs över vägen ligger Björkgården, ett vård- och omsorgsboende. I omgivningen finns ett antal bostadshus, små verksamheter och en skola. I Figur 2 syns hur planområdet med omnejd ser ut i nuläget.

Figur 2. Väg 282 i nordöstlig riktning, planområdet är planerat till höger om vägen [5].

4.2 PLANOMRÅDE

I Figur 3 visas en preliminär planskiss över brandstationen, utifrån den uppgår avståndet mellan fasad och vägkant till ungefär 17 meter.

Figur 3. Preliminär planskiss över brandstation [2].

4.3 SEVESO/FARLIGA VERKSAMHETER

Inom kommunen finns ett flertal verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen till följd av hanteringen av betydande mängder farliga ämnen [6]. Dessa verksamheter är dock i huvudsak lokaliserade inom och nordost om Uppsala tätort. Närmsta Sevesoverksamhet relativt planområdet utgörs av Gräns bergtäkt vilken ligger cirka 27 km väster om Knutby.

Eventuella transporter av farligt gods till eller från Sevesoverksamheterna inom kommunen förväntas inte trafikera väg 282. Notera att vägen endast utgör en sekundär transportled för farligt gods varvid den inte ska nyttjas för genomfartstrafik.

4.4 MÅLPUNKTER FARLIG GODS

Längs väg 282 har två potentiella målpunkter för farligt gods identifierats genom kartstudier. Den målpunkt som ligger relativt närmst planområdet är en Q-star i Knutby, vilken är en obemannad tankstation för bensin och diesel. Den andra är en Colabit tankstation, vilken är en tankstation för diesel. Planområdet, väg 282 och målpunkterna är utmärkta i Figur 4.

Figur 4. Karta med potentiella målpunkter för farligt gods utmärkta (Colabit och Q-star), den ungefärliga placeringen av planområdet är utmärkt med en svart ruta och väg 282 utpekad med blå pil.

Avståndet mellan Colabit och planområdet är ungefär 600 meter fågelvägen, avståndet mellan Q-star och planområdet är ungefär 200 meter. Utöver dessa drivmedelstationer har inga andra tillståndspliktiga verksamheter enligt LBE identifierats i anslutning till väg 282.

Enligt räddningstjänsten i Uppsala kommun gäller Q-star drivmedelstations LBE-tillstånd hantering av 20 000 liter bensin, samt 10 000 liter diesel i cisterner under mark [3].

Colabit har enligt räddningstjänsten inget gällande LBE tillstånd. Colabit har dock tagit över verksamheten på fastigheten för några år sedan och företaget innan dess hade ett tillstånd för en cistern på 20 000 liter med diesel utomhus, vilket Colabit inte valt att förnya [3]. Cisternen kan dock vara kvar då yrkesmässig icke publik hantering av diesel med mängder under 50 000 liter enligt MSBFS 2023:3 3§ inte är tillståndspliktig. Baserat på ovan information kan det inte uteslutas att cistern finns kvar och är i bruk. På samma sätt kan det även finnas ej tillståndspliktiga jordbruksverksamheter i anslutning till väg 282 som hanterar större mängder diesel.

4.5 BEDÖMNING

Enligt förutsättningarna givna här är det troligaste olycksscenariot på väg 282 med påverkan på brandstation en farligt gods olycka med bensin eller diesel. Både bensin och diesel är brandfarliga vätskor och har ADR-S klass 3. Dimensionerade olycksscenario vid transportolyckor med ADR klass 3 bedöms vara pölbrand vilket medför strålningspåverkan mot omgivningen samt spridning av hälsovådliga rökgaser. Vid ett större utsläpp och efterföljande antändning kan ett riskområde för allvarliga brännskador samt brandspridning till byggnader förväntas uppstå inom 30 meter från vägkanten. Rök kan spridas över betydligt större område. Bildandet av vätskepöl beror på vägutformning, underlagsmaterial och diken etc. Sannolikheten för antändning av läckage med diesel på väg är generellt mycket låg på grund av dess höga flampunkt, medan sannolikheten för antändning av ett bensinläckage är större.

Givet lokaliseringen av Colabit är det troligt att transporter med brandfarlig vätska inte passerar förbi planområdet inför leverans. Det är möjligt att transporten efter leverans av diesel fortsätter förbi planområdet ut mot primärleden väg 273 men konsekvenserna av en farligt gods-olycka skulle troligtvis vara begränsade eftersom leveransen av brandfarlig vätska redan skulle vara genomförd.

Baserat på ovanstående resonemang är bedömningen att det är transporterna av brandfarlig vätska till Q-star som är dimensionerande för riskbilden. Leveranserna av drivmedel till Q-star kan förväntas uppgå till ett fåtal i veckan.

Brandstationer klassas av Uppsala län som samhällsviktig verksamhet och ska enligt riktlinjen ges särskilt skydd i form av skyddsavstånd för att säkerställa att deras funktion upprätthålls. Personal förväntas vara på plats i brandstation dygnet runt och kan vara både sovande och vakna. Konsekvenserna av en farligt gods olycka i nära anslutning till planområdet skulle kunna resultera i att in- och utfarten till brandstationen blockeras genom värmestrålning eller rökutveckling. Detta kan i sin tur påverka räddningstjänsten utryckningsförmåga och insatstider. Samtidigt är mängden farligt gods transporter på den aktuella delsträckan få och sannolikheten för ett större utsläpp som antänder bedöms som låg.

Förutsättningarna för att hantera riskbilden med riskreducerande åtgärder bedöms även som goda. Det finns möjlighet att anlägga en fysisk barriär i form av exempelvis kantsten, dike eller upphöjning som förhindrar pölutbredning mot brandstationen. Ytterligare riskreducerande åtgärder är byggnadstekniskt brandskydd med brandskyddad fasad och tak samt att begränsa antalet fönster mot vägen. Andra tänkbara åtgärder är även disponering av byggnaden och planområdet, där exempelvis personalutrymmen bör placeras bort från riskkällan.

5 SLUTSATS

Enligt nuvarande planförslag uppgår det planerade skyddsavståndet mellan brandstationen och väg 282 till 17 meter. Uppsala läns generella riktlinje finns inget förespråkat skyddsavstånd utan särskild känslig markanvändning kräver alltid tidig dialog. Styrande för riskbilden är transporter med brandfarlig vätska i form av bensin och diesel till Q-star, antal transporter med farligt gods som förväntas passera planområdet är dock begränsat. Sammantaget bedöms förutsättningarna för att hantera riskbilden i planbestämmelser vara goda, exempelvis via brandskyddad fasad, åtgärder för att hindra pölutbredning med mera. Exakt vilka åtgärder samt dess utformning bör fastställas genom en komplett riskbedömning som underlag till detaljplanen.

6 REFERENSER

- [1] Länsstyrelsen Uppsala län, "Riskhantering vid transportleder för farligt gods," 2023.
- [2] Norkonsult, "Preliminär planskiss över brandstation," Underlag från beställare, 2025-10-09.
- [3] Uppsala brandförsvär , *Mejl och telefonkontakt*, 2026-02-11.
- [4] Trafikverket, "NVDB på karta," [Online]. Available: <https://nvdbpakarta.trafikverket.se/map>. [Använd 12 02 2026].
- [5] Google maps , [Online]. Available: <https://www.google.com/maps>. [Använd 2026-01-20].
- [6] Uppsala brandförsvär , "Seveso/farliga verksamheter," [Online]. Available: <https://uppsalabrandforsvar.se/privatperson/kris-och-olyckor/farliga-verksamheter/>. [Använd 2026-01-20].
- [7] Lantmäteriet, "Min karta," [Online]. Available: <https://minkarta.lantmateriet.se/>. [Använd 2026-01-19].